2005 — 1853

DE TIJD.

NOORD-HOLLANDSCHE COURANT.

Dieu et mon droit.

COURANT verschijnt te AMSTERDAM, Dagelijks, be-[illegible] Zondags. Het abonnement voor 3 maanden is ƒ 5,00; [illegible] buitensteden ƒ6,00; franko door het geheele Rijk. [illegible], *Gelden*, enz. FRANKO te adresseren aan het Bureau [illegible] COURANT.

ZATURDAG, 26 NOVEMBER.

Advertentien van *Zes* regels en daar beneden worden tegen ƒ1,00 geplaatst; meer dan *Zes* regels tegen 15 cents de regel. — Voor alle advertentien wordt bovendien 35 cents zegelregt betaald. Voor groote letters betaalt men naar de plaatsruimte meer.

AMSTERDAM, 25 November.

[illegible]eren heeft de Tweede Kamer een begin gemaakt [illegible] beraadslagen over de begrooting van uitgaven. [illegible]ijnt niet, dat deze diskussie dit jaar bijzonder [illegible] tijd zal innemen. Althans, de algemeene beschou-[illegible] zijn niet alleen gisteren in eene zitting afgeloo-[illegible] maar men heeft zelfs daarenboven nog tijd ge-[illegible] om de twee eerste hoofdstukken aan te nemen. [illegible] eerste spreker was de heer van Goltstein. Hij [illegible] goed met een zonderling anachronisme te begin-[illegible] Hij kwam met de klagt voor den dag, dat onze [illegible] uitgaven steeds vermeerderen en onze inkomsten [illegible] verminderen. Noch het een noch het ander is [illegible] waar. Die klagt gold in de dagen van volhar-[illegible] en behoud. Thans vermeerderen de inkomsten bij [illegible]indering van sommige belastingen. En, wat de uit-[illegible] betreft, er zijn er vele improduktieve op de be-[illegible] doorgehaald, om ze te vervangen door produk-[illegible] Moge de heer van Goltstein daartegen bezwaar [illegible]ben, dat bezwaar zal niet worden gedeeld door wie, [illegible] alleen op het cijfer der begrooting, maar tevens [illegible] de vruchten van welvaart daaraan verbonden let. [illegible] spreker heeft zijne redevoering geëindigd met van [illegible]ne levendige sympathie voor de tegenwoordige rege-[illegible]ng te doen blijken.

De tweede spreker, de heer van Deinse, beging ook [illegible] een zonderling anachronisme. Hij wenschte dat de [illegible]grooting minder fiktief en meer naar waarheid werd [illegible]gemaakt. Ook al een verwijt dat voornamelijk tot de [illegible]en van vóór 1848 thuis hoort. Beter is zijne aanbe-[illegible]ling tot spaarzaamheid, die altijd te pas komt, [illegible]lie de heer van Bosse te naauwgezet in acht heeft [illegible]nomen, dan dat b. v. de heer Groen van Prinsterer [illegible] regt zou hebben jegens hem het woord te gebruiken [illegible] »spelen met finantien". De derde wensch van den [illegible]eer van Deinse is niet minder behartigenswaard. Hij hoopt te komen tot de vermindering van de akcijnsen op de eerste levensbehoeften. Intusschen, het zal gedeel-telijk van den heer van Deinse zelven afhangen of hij zijne hoop weldra zal vervuld zien. De diskussie, die het [illegible]voorstel van Thorbecke c. s. uitlokt, zal hem de ge-[illegible]enheid geven om het bewijs te leveren, dat het [illegible]m in die hoop ernst is.

Vervolgens kwam de anti-revolutionnaire partij aan de [illegible]urt, bij monde van den heer vaandrager Mackay. Deze heeft er zich bij bepaald de veelkleurige partijvlag uit [illegible] steken, waarop politieke, materieele, zedelijke, gods-[illegible]enstige, historieele, nationale, volkskarakterlijke kleu-[illegible]en in een bont mengelmoes door elkaar gehaspeld zijn. De partij zou goed doen met een woordenboek uit te [illegible]even, waarin al de eigenaardige termen der vrienden [illegible]auwkeurig zouden worden gedefiniceerd. Dan zou er [illegible] minste kans zijn om zich te verstaan; terwijl men [illegible]ns in de lucht schermende zich zelven en het publiek [illegible]nd in de oogen werpt. Gelijk de redenering van den [illegible]eer Mackay daar nu ligt, zouden wij haar geheel kun-[illegible]en aannemen of ook geheel kunnen verwerpen naar de beteekenis, die aan de onbestemde uitdrukkingen er in kan worden gegeven. Wij stippen van dezen woordvoerder al-[illegible]en dit aan, dat ook hij begint te spreken van af-schaffing van belastingen; waar vrije handel is, daar moeten ook vrije handen zijn, zegt hij. Ook de partij [illegible] zich derhalve *populair* willen maken ter zake der be-[illegible]tingen. Waarom dan daarvan een verwijt gemaakt [illegible]gens hen, die hij zich niet ontziet den »vijand" te [illegible]men? Wij gelooven niet dat deze uitdrukking zeer [illegible]lementair is.

Na het tirailleur-vuur van den heer Mackay is de heer Groen met het grof geschut aangerukt. Maar 't is ge-[illegible] met het grof geschut als met het tirailleur-vuur: [illegible]kwetste den »vijand" niet. De heer Groen deed de [illegible]ag: wat van dit ministerie werd verlangd? Hij be-antwoordde die met den wensch dat zou worden gekon-[illegible]teerd en gekonzolideerd de overwinning die men [illegible]aald heeft, tot voortzetting van den strijd. Daar-[illegible] werd betoogd 1°. dat het vorig ministerie uit den [illegible] van zijne beginselen onvermogend is geweest om [illegible] voldoen aan de eischen der Grondwet en aan de be-[illegible]eften van het Ned. volk. Die beweering is niet meer of minder dan een paradox; 2°. dat het vorig minis-terie niet den naam van nationaal heeft mogen voeren. Dit nu is slechts belagchelijk; 3°. dat het niet is ge-vallen door de zoogenaamde April-beweging, die wel de aanleiding, maar niet de oorzaak geweest is. Hetgeen eene blijkbare onwaarheid is. En het schoonste van alles is nog, dat de heer Groen zelf zich gehaast heeft duidelijk te maken, dat zijne beweering onwaar is; want hij voegt daaraan toe de verklaring, dat het ministerie is geval len door »de kracht van het historiesch christelijk be-ginsel, dat op een oogenblik een protestantschen tint had." Hetwelk in goed en rond Hollandsch onbe-wimpeld, wil zeggen: het ministerie is gevallen door de protestantsche April-beweging, die zijn grond had in verouderde en toevallig voor een oogenblik opge-wekte volksvooroordeelen.

Daarna gaat de heer Groen over tot het onderzoek van hetgeen hij van dit ministerie verlangt. Hij leent zijnen steun op de wijze, waarop hij tot dusverre, alle mi-nisteriën ondersteunende, getracht heeft ze te ondermijnen. Hij wenscht meer te ontvangen en meer te vernemen dan in het rapport van 26 April jl. vervat was: 1°. met het oog op de verklaringen in dat rapport ge-legen, daar hij het stuk op zich zelf beschouwt »als een werktuig tegen den dag der verkiezingen." Een vriendelijk kompliment! 2°. Met den oorsprong van dit ministerie, dat het vorig ministerie niet bestreden, noch vermoord heeft, maar op tamelijk goeden voet ermede verkeerende zijne nalatenschap aanvaard heeft. En, als of dit nog niet genoeg ware om het ministerie uit te klee-den, komt nog ten 3°. de genadeslag: dat de geschie-denis van zijn bestaan onzekerheid en onwisheid aan-duidt, hetgeen bij sommigen [illegible] tot mistrouwen aan-leiding geeft. — Zou het ministerie op zulke onder-steuning wel zeer gesteld zijn?

De heer Groen hoopt intusschen, na al die zoete woorden van vriendschap, waarbij het ministerie wordt veroordeeld, dat men ten minste in praktikale uitkom-sten eenigermate met dit ministerie homogeen kan zijn. Waarop is die hoop gegrond, als noch de oorsprong van dit ministerie, noch zijn programma, noch zijne handelingen goedkeuring verdienen? Dat is het raadsel, dat de spreker niet heeft opgelost. Waarin hoopt men dan ten minste eenigermate homogeen te zijn? 1°. in het begrip van staats-alvermogen; 2°. in de wensche-lijkheid van partieele verbeteringen; 3°. in het publieke regt der gezindheden; 4°. het regt der Hervormde ge-zindheid; 5°. het onderwijs. Ten slotte bemerkt de heer Groen, dat, naar hij gelooft — zou dat geloof wel hecht en vast zijn? — het tegenwoordig ministerie niet *geheel* homogeen is met het vorige. Niet geheel? Het is het dus grootendeels. Een magere troost voor eene partij, die nog voor weinige maanden een zoo blij en zoo hoog woord voerde. Het blijkt dan, dat men zich ook van die zijde tijdens de April-beweging illuziën ge-maakt heeft.

De minister van Finantien heeft in korte algemeene woorden gezegd, dat de finantien de krachten niet over-schrijden en dat de inkomsten voldoende zijn. Spaar-zaamheid staat bij de regering op den voorgrond. Hij zal de quæstie der belastingen bij de wet op de mid-delen behandelen.

De minister van Justitie licht de rigting van het mi-nisterie toe. Het zal de Grondwet van 1848 uitvoeren in den zin waarin zij toen gewijzigd is, namelijk in een monarchalen zin. Zijne roeping is verder verbetering aan te brengen, waar die blijken zal noodig te zijn. Daarin zal men zonder vooringenomenheid te werk gaan. Men wil eene vrijheidlievende regering zijn zoo wel voor de zedelijke als voor de stoffelijke belangen des volks. Men zal het oog houden op de verzekering der finantiën.

Daarna heeft de heer Thorbecke met het hem eigen talent en met de hem eigen parlementaire waardigheid, vooral de heeren Mackay en Groen bestreden. Hij heeft opgemerkt dat de partij niet aangeeft wat zij wil, veel minder in staat is om aan te toonen eenig blijk van haar vermogen om iets tot stand te brengen. Met der daad, zij heeft nog niets gedaan, dan helpen afbreken. Overigens is het blijkbaar, dat, alhoewel de partij steeds over 't onvermogen van het ministerie-Thorbecke spreekt, ze in waarheid tevens maar al te zeer beducht is voor het vermogen van die rigting.

De heer Thorbecke heeft van de gelegenheid gebruik gemaakt om zijne stelling in de Kamer te omschrijven. Hij zal kracht zoeken in de aanvulling van wat door het ministerie mogt zijn nagelaten en in de voortzetting van het goede der vorige regering; niet in tegenstelling of ver-wijt. Een dergelijk programma van een partij-hoofd getuigt van gouvernementeele strekking. De heer Groen kan er een voorbeeld in vinden.

Daarna ontstaat nog eene woordenwisseling tusschen de heeren van Goltstein, Groen, Thorbecke en van Eck tot nadere verklaring van gebezigde uitdrukkingen, en vervolgens werden de algemeene beraadslagingen gesloten.

Hoofdstuk I geeft geen aanleiding tot diskussie.

Bij Hoofdstuk II bemerkt de heer van Bosse, dat hij door het aannemen dezer begrooting niet wil geacht wor-den de inrigting der rekenkamer goed te keuren, die bij ons eens zooveel kost als in België. De minister van Finantien zegt te regt, dat hij de inrigting heeft ge-vonden, en slechts aanvraagt voor hetgeen bestaat en hij thans niet bij magte is te wijzigen. Bij eene nieuwe organizatie zal men op bezuiniging bedacht kunnen zijn.

Bij Art. 17 vragen de heeren Thorbecke en Schim-melpenninck van der Oye, inlichting omtrent de uit-getrokken som van de kanselarij der beide orden. Beide komen tot het rezultaat, dat de uitgetrokken som eer te laag dan te hoog is. Daarna is het hoofdstuk met algemeene stemmen goedgekeurd.

Er wordt bepaald, dat Donderdag 1 December zal worden opgemaakt de lijst der kandidaten voor de vakature in de Rekenkamer.

Er wordt ten slotte rapport uitgebragt, onder anderen over eene petitie betrekkelijk de afschaffing der slavernij in de W. I. De heer Elout brengt daarbij ter sprake de onmenschelijke gruwelijke wijze, waarop slaven in die kolonie behandeld worden. Ook de heer van Hoëvell deelt daaromtrent bijzonderheden mede. De heer Rochussen stelt voor het adres aan den minister van Kolonien te verzenden. De minister van Finantiën antwoordt, bij afwezigheid van den minister van Koloniën, dat de regering de zaak in ernstige overweging neemt. Het voorstel wordt door de heeren Luyben, Mackay en van Lynden on-dersteund, terwijl de heer Rijk tegen overdrijving waarschuwt. Met 35 tegen 6 stemmen wordt het stuk naar den minister van Kolonien verzonden.

Inderdaad, het heeft wat in voor eenige geleerden, een niet tijdig afgewerkt handschrift in hunne porte-feuille te hebben. Daar ligt het, dat fraaije stuk, waar-aan zoo vele dagen arbeids ten koste zijn gelegd, waarin zoo veel geleerdheid is ten toon gespreid, dat met zoo veel *pectus* is geschreven en dat, op het geschikte oogen-blik uitgegeven, met zooveel graagte verslonden zou zijn geweest! Maar, daar hebt ge het juist, de auteur is niet bij tijds aan zijn laatsten volzin kunnen komen, het ter uitgave geschikte oogenblik is dus ongebruikt voorbij moeten gaan en daar zit hij nu, onze auteur, weife-lend en niet wetende wat te doen, niet wetende of hij zijn manuscript terug houden zal, om zijne vrienden te vergasten op eenige schitterende daaruit geligte frag-menten, dan of hij het aan de pers zal overleveren — op het gevaar af van bij het publiek het onthaal te vinden, dat aan een lang vergeten en geene de minste belangstelling meer verwekkend vriend te beurt pleegt te vallen. De strijd in des schrijvers boezem is lang-durig en hevig. Zijn kostelijk handschrift terug te hou-den — waarlijk, 't is te veel gevergd van zijne eigen-liefde. Doch aan 't gevaar zich bloot te stellen van niet gelezen en uitgelagchen te worden — is ook dat wel streelend voor zijne eigenliefde? Maar wie zou hem, den auteur van een zoo voortreffelijk werk, durven uitlagchen? Is 't wel denkbaar dat iemand dat zou onderstaan? Is 't niet eer waarschijnlijk, dat het boek, al mist het ook alle aktualiteit, luide zal worden toegejuicht, als ge-schreven door eene pen, waaraan gewoonlijk de meest uitbundige lofspraak niet onthouden wordt? — En zich aldus al meer en meer opwindende en bedwelmende,

besluit onze schrijver ten laatste zijn handschrift den drukker af te staan. De drukker kwijt zich haastig van zijne taak, het boek verschijnt zoo spoedig mogelijk — en het publiek gaat voorbij, mompelende: 't is mostaart na den maaltijd; 't komt een half jaar te laat!

Onze lezers houden ons deze uitweiding ten goede, die ons in de pen wordt gegeven door de uitgave van een niet bij tijds afgewerkt April-produkt van prof. Hofstede de Groot, dat nu eenige dagen geleden het licht heeft gezien en waarvan wij hem maar weinig genoegen durven voorspellen. Het publiek toch heeft op dit oogenblik zich wel met wat anders bezig te houden, dan met de vraag, of de Katholieken Bisschoppen zullen krijgen, ja dan neen. Daarmede kon het, schoon de Bisschoppen er reeds waren, bezig gehouden worden, ten gevolge van de opruijende taal van eenige volksmenners gedurende de April-maand: op dit oogenblik echter vraagt het zich af, in de eerste plaats, of zijne vertegenwoordigers en of de ministers des lands ingewanden hebben en zij dus aan de nijvere burgerklasse eene betere voeding zullen gunnen; terwijl het zich, in de tweede plaats, afvraagt, of de Europeesche verwikkelingen niet van grooten invloed zullen kunnen zijn ook op ons volksbestaan. En terwijl het met de levendigste belangstelling zich gestadig over deze vragen onderhoudt — wat zou het zich dan laten gelegen zijn aan eene nieuwe editie van allerlei versletene en afgezaagde praatjes en inzinuatiën tegen de Katholieken, al is die editie ook verzorgd door een Groninger professor?

Intusschen, wat wij, van onzen kant, zullen kunnen doen opdat zijne *catalinaria* aan de vergetelheid ontsnappe, zullen wij doen. Wij zullen namelijk, en spoedig ook, aan de jongste pennevrucht van den hooggeleerde een opzettelijk artikel wijden, en zoo zal het derhalve onze schuld niet wezen, dat zij bij het groote publiek weinig in aanmerking zal komen. Ten blijke, overigens, van onze belangstelling, strekke ook nog het volgende, dat wel geacht mag worden eene opzettelijke vermelding te verdienen.

In het laatste hoofdstuk van zijn geschrift, behandelt de hooggeleerde schrijver de vraag, hoe het aan te leggen om de Katholieke Kerk in Nederland onder de knie te krijgen. Wij willen nog niet zeggen welke kostelijke huismiddeltjes tot dat einde door hem aangeraden worden. Alleen laten wij hier volgen wat hij van de geheime protestantsche genootschappen zegt, hoewel hij zelf, gelijk van elders bekend is, daarin eene hoofdrol vervult.

»Wat zullen nu, dus zegt hij, die Protestantsche Genootschappen bovenal doen? Er zijn, die meenen, dat men door hen zich moet verstaan, om nering en voordeel zooveel mogelijk aan Protestanten te gunnen, dus om Roomsche kooplieden voorbij te gaan, en dat men alzoo de zaak des Evangelies vooral kan en moet dienen. *Ik wil niet ontkennen, dat men* uit noodweer *wel eens hiertoe moet komen*, en, ten einde niet het slagtoffer van eigene verdraagzaamheid te worden, wel mag toezien, wie men begunstigt, vrienden of vijanden (of immers zulken, die op eens Priesters magtwoord ligt gemaakt kunnen worden tot vijanden) van Nederland, vrijheid, verlichting en Evangelie. Maar wat dit moge uitwerken: *veel kan het niet afdoen*, dewijl ons Christelijk gevoel telkens vele uitzonderingen op dien regel zal eischen, en wij geen brave Roomschen willen laten lijden, dewijl zij, ongelukkig genoeg, in Rome's bijgeloof zijn bevangen.

»Er zijn ook, die meenen, dat men, vooral in de meest bedreigde streken, landen en hoeven moet aankoopen, en voorts neringen en bedrijven oprigten in geheel ons vaderland voor Protestanten. Dat ook dit bij de gewoonte van zeer vele Roomsche eigenaren, om hunne hoeven en huizen alleen aan Roomschen te verhuren (1) eene geoorloofde noodweer is en veel nuttigheid kan hebben, wil ik niet ontkennen; in het bijzonder is daardoor menige kleine Protestantsche Gemeente in Noord-Brabant, dáár een licht in de duisternis, voor ondergang bewaard. Maar hoe nuttig dit tijdelijk voor enkele plaatsen zij: *wat baat het*, indien, hetgeen mogelijk is, de harten dier Protestanten of hunner kinderen afvallig worden en naar Rome neigen? Bovendien: hoe vele jaren of eeuwen duurt het, eer men daarmede iets groots bereikt. *Eindelijk: heeft de Heer door zulke middelen de Kerk gesticht?* of hebben de Hervormers door zulke de Kerk gereinigd? Geldt ook nu nog niet Luthers woord over Hutten, die het zwaard voor de Hervorming wilde trekken: »Door het Woord is de aarde geschapen, door het Woord de Kerk gesticht; door het Woord zal zij gereinigd worden?" — Mogen wij dus die stoffelijke middelen, als plaatselijke en tijdelijke hulp, niet geheel ter zijde stellen: er ons toe bepalen, er op steunen, er ons heil van verwachten, mogen wij niet."

Zoo ver de heer Hofstede de Groot, die, schoon lid en voorstander van de geheime genootschappen, in de aangehaalde woorden genoeg zegt om, eensdeels, te doen uitkomen, hoe weinig die genootschappen in staat zijn het doel te bereiken, dat zij zich voorstellen, niettegenstaande zij tot de afschuwelijkste hulpmiddelen hunne toevlugt nemen, en om, anderdeels, te regtvaardigen al wat dezerzijds ten aanzien van het onchristelijke en verderfelijke dier genootschappen, die den ondergang van ons land voorbereiden, gezegd is.

(1) Gij spreekt hier onwaarheid, professor! Red.

Wij stellen er prijs op dat onze lezers zoo naauwkeurig mogelijk op de hoogte blijven van wat tegenwoordig in het groothertogdom Baden geschiedt en zullen hen daarom, zij het dan ook maar uittrekselsgewijze, in kennis stellen van de voornaamste stukken, welke door de jongste gebeurtenissen in het leven worden geroepen.

In de eerste plaats vinde vermelding een herderlijk schrijven van den Bisschop van Mainz, den vereerenswaardigen W. von Ketteler. Daaraan ontleenen wij het volgende, waaruit blijke, hoezeer het episkopaat van de provincie van den Bovenrijn, bij handhaving van de regten der Kerk, de regten van den Staat weet te eerbiedigen:

»Dat is, veelgeliefden, de zeer rampzalige gebeurtenis, die mij aanleiding geeft, om u tot het bidden voor de Kerk van den levenden God (1), den grondvest en den zuil der waarheid, tot het bidden voor onzen beminden Aartsbisschop aan te sporen, opdat God hem onder zijne zware beproeving sterken en troosten moge. Gij weet, geliefde diocezanen, hoe ver bij deze oproeping, van mij het denkbeeld eener opzettelijke ophitsing ligt. In den laatsten tijd hebt gij veelvuldig gehoord hoe de Bisschoppen hunne stemmen verhieven om de geloovigen te vermanen, der wereldlijke overheid in alle geoorloofde zaken gehoorzaam te zijn; het is u bekend de haat dien de Kerk zich daardoor op den hals heeft gehaald. Ook ik heb te vaak u dien pligt op het hart gedrukt, om te vreezen door u niet begrepen te worden. Of ons goed of kwaad wedervaart, wij gehoorzamen niet uithoofde der belooning of der straf, maar om den wille Gods, als kinderen Gods, in goede en slechte dagen. Maar die gehoorzaamheid, welke in ketens trouwer zijn zal dan de gehoorzaamheid van vele loontrekkende dienaars, die, den schijn aannemende de regten en belangen hunner vorsten voor te staan, de grondvesten van alle regt en het wettig vorstelijk gezag ondermijnen, die gehoorzaamheid moet ons niet weerhouden de stem te verheffen, als men de hand aan het bestaan der Katholieke Kerk slaat, die Kerk, welke ook op onzen vaderlandschen grond met het bloed der martelaars geplant is, die Kerk waaraan Duitschland waarheid, grootheid en voorspoed en die trouwhartigheid te danken heeft, welke tot spreekwoord is geworden, doch thans meer en meer verloren gaat, die Kerk die behalve haar goddelijk regt, een overoud, gewaarborgd wereldsch regt in Duitschland bezit, en niettemin toch nu zonder bescherming is. Uwe leerstoelen heeft men u ontnomen, Uwe kinderen rukt men in hun prilste jeugd u van het hart en nu zult gij ook u eigen priesters niet meer mogen aanstellen. Alleen de Almagtige God in den Hemel, die Zijne Kerk op een rots gebouwd heeft, kan ons helpen."

In geheel gelijken geest is een herderlijk schrijven van den hoogw. Bisschop van Limburg, waaruit hier een uittreksel volgt:

»Dat wij echter in ons vurig verlangen naar kerkelijke vrijheid en zelfstandigheid werkelijk door zulk een rein gevoel geleid worden en verre zijn, op het regtsgebied van den Staat te willen inbreuk maken en zijn aanzien en gezag verzwakken, maar veeleer eene vermeerdering zijner waardigheid en gezag door de zedelijke kracht der Kerk opregt en vurig wenschen, dat moeten wij dan werkelijk bewijzen, geliefden! hierdoor, dat wij voor onze kerkelijke regten bidden en strijden »*als vrij zijnde, en niet als hebbende de vrijheid tot deksel der kwaadheid maar als Gods dienaars*. (1 Petrus 2,16)." En daarom verwachten wij verder van U, dat gij, gelijk tot hiertoe jegens ons, ook voortaan uwe verpligtingen jegens de wereldlijke overheid stiptelijk en trouw zult nakomen, geduchtig aan de woorden van den apostel: *Alle zullen zij der overigheid onderdanig zijn. Want er is geene magt dan van God. En die er is, is van God geschikt. Daarom die der magt wederstaat, die wederstaat Gods bevel; maar die ze wederstaan die krijgen over zich zelven de verdoemenis.* (Rom. 13,1,2.)"

»Van niet minder gewigt voor de zegepraal onzer regtvaardige zaak is het door u in acht te nemen gedrag jegens andersgezinden, en wij hebben regt op het vertrouwen, geliefden! dat gij te dien aanzien den welverdienden roem eener ware christelijke verdraagzaamheid niet zult verloren doen gaan; dat gij, namelijk zult voortgaan, niet alleen de regten van andere geloofsbelijders te eerbiedigen, maar hen *ook in waarheid en met der daad zult liefhebben* (1 Joh. 3, 18). Dat zal dan ook de krachtigste wederlegging zijn jegens hen die beweeren, dat de geest der Katholieke Kerk zich niet met opregte welwillendheid jegens andersdenkenden gedragen kan. Die zoo oordeelen, zullen door uw gedrag zien, dat het Katholiek geloof, de wortel eener katholieke — dat is, eener alle menschen omvattende liefde is; dat de Katholiek, zich erkennende *als het lid der eéne door Christus gestichte Kerk en in het bezit der eéne door Hem geopenbaarde waarheid*, steeds vurig met al zijn vermogen daarheen streeft *dat alle menschen zalig worden en tot de kennis der waarheid komen* (1 Timoth. 2,4.)", doch zonder daarom voorbij te zien dat de eenheid in het geloof niet door ongeregtigheid en liefdeloosheid jegens andersdenkenden, maar slechts door de door Christus en zijne Apostelen aangewezen middelen, — door eene vrijmoedige verkondiging van het Evangelie en een daarmede overeenstemmende heilig leven, door den bijstand der Goddelijke genade verkregen kan worden. Beschuldigt men u bij zulk gedrag nog van onverdraagzaamheid, dan moet gij geduldig aanhooren, in de overtuiging dat gij werkelijk datgene verrigt, waarvan uwe beschuldigers slechts schoone woorden in den mond hebben, of dat zij verdraagzaamheid verwisselen met onverschilligheid in het geloof en een daaruit ontstaande godsdienstig-zedelijke afwijking in het leven, in welken zin gij voorwaar niet verdraagzaam moogt zijn."

(1) 1 Tim. 3, 15.

Vervolgens vinden wij, in de *Deutsche Volkshalle* van ... Nov. vooreerst de door de geestelijkheid der stad Freiburg tot het groothertogelijk ministerie van Baden gerigte voorstellingen dd. 7 Nov., betreffende de door de hooge regering uit te oefenen bescherming en toezigt over de R. K. Kerk. In dat stuk wordt tevens eerbiediglijk door de geestelijkheid aan het ministerie van Binnenlandsche Zaken verzocht: 1°. de straffen op te heffen waaraan de priester Ludwig Blasius Kastler onderworpen is, ... worden, in strijd met § 13 der ordonnantie omtrent de regten der Katholieke Kerk en hare overheden, ... de verordeningen nopens het regt van aanstelling, wel... priester, hoewel hij slechts zijne geestelijke overheid gehoorzaam was en volgens regt en pligt gehandeld heeft, in de gevangenis geworpen, alsmede zonder eenig regtsgrond tot verbanning uit de stad verwezen is geworden. — 2°. bevat dat stuk de verklaring dat de geestelijkheid van Freiburg, alle katholieke Priesters, zich door de ordonnantiën van den 7 dezer maand, ingevolge regt en pligt, zich niet ontheven beschouwen van de gehoorzaamheid jegens hunnen opperherder.

Voorts lezen wij het protest van Z. H. den Aartsbisschop van Freiburg den heer Hermann von Vicari tot het bovengemeld groothertogelijk staatsministerie van Baden gerigt, waarin Z. Hw. onderdanig met klem van redenen zich verzet tegen de willekeurige regtstrijdige handelingen van het gouvernement jegens de Kerk en hare bedienaren, ondanks herhaaldelijk door Z. Hw. voldoend bewezen is dat al zijne daden op *erkende regten* gegrond en uit de hem *door God opgelegde pligten ontsproten* zijn, dat zij bloot kerkelijk zijn en mitsdien de regten welke in het bereik van den Staat liggen, niet kunnen verkorten evenmin de staatswetten krenken.

In de *Armonia* van 15 November leest men onder den titel, Het offer van Superga is volbragt:

»Het ministerieel zwaard, dat sedert den dag toen de beroemde G. Audisio in bannelingschap gezonden werd, boven de akademie van Superga zweefde heeft eindelijk den genadeslag toegebragt. Men bevestigt ons dat de Eerw. Vaders van Collegno in de laatste dagen het dekreet hebben ontvangen waarbij hun bevolen wordt hun klooster te ontruimen, dat in eene fabriek moet herschapen worden, en dat zij zich te vestigen hebben te Superga, werwaarts zijn overgebragt de stoffelijke overblijfselen der ridders van de hooge orde der *Heilige Annonciatie* en waar de kerk der orde zal zijn. Twee geweldddaden zijn mitsdien in dat feit gelegen: men heft op de Akademie van Superga, en bovendien overweldigt men den eigendom en de woning van vreedzame geestelijken. Nemen wij hierbij in aanmerking, dat die ... stichtingen van het huis van Savoye afkomstig zijn."

Men schrijft ons uit Vasse 16 November: »In de gemeente Vasse en Mander had heden een zeldzaam feest plaats. Onze hooggeachte en zeer geliefde Pastoor de Hoog Eerw. heer L. Engbers, oud-Aartspriester van Twenthe, en deken van het dekanaat Almelo, die reeds den 28 Sept. van het jaar 1846 zijn vijftigjarig priesterschap had beleefd, vierde thans den dag, dat hij vijftig jaren de pastoreele bediening in deze gemeente had uitgeoefend. Met der daad, het is zeer opmerkelijk dat Zijne Hoogw. 50 jaren lang in ééne en dezelfde gemeente Pastoor is geweest, en ons zelfs 3 jaren boven die jaren heeft bediend als Kapellaan van Tubbergen, wat onder Vasse toen kerkelijk behoorde. In 1803 werd onze gemeente eene zelfstandige parochie en de Eerw. heer Engbers onze eerste pastoor. Gedurende dat tijdvak van eene halve eeuw heeft hij de meeste der thans nog levende leden der gemeente gedoopt, tot de H. Kommunie aangenomen en bijna alle huwelijken ingezegend. Vele onderscheidingen vielen den waardigen man ten deel. Reeds voor ... jaren werd hij tot aartspriester van Twenthe aangesteld, later door Z. M. den Koning tot ridder van den Nederlandschen leeuw benoemd, werd hij nu onlangs door Pius IX tot de groote prelatuur bevorderd door zijne verheffing tot geheim Kamerheer van Z. H.; terwijl

Zijne doorl. Hoogw. Mgr. de Aartsbisschop van Utrecht hem tot eersten deken van het dekanaat van Almelo heeft aangesteld. Geen wonder dat de gemeente deze gebeurtenis plegtstatig heeft willen vieren. De deelneming was groot en algemeen. Prachtig was de kerk met groen en bloemen versierd, middelerwijl de nationale feestvlag van de torenspits wapperde. Vele geschenken werden den beminden grijsaard aangeboden. Daaronder verdient bijzonder melding een zeer rijke kelk, die uit vrijwillige bijdragen van de geheele gemeente bekostigd, hem des avonds voor den feestdag, door de kerkmeesters werd overhandigd, met eene hartelijke dankzegging voor al de vaderlijke zorgen, gedurende eene halve eeuw tot zielenheil dezer gemeente besteed, en met den vurigen wensch dat de goede God hem nog lange jaren als vader dezer gemeente moge behouden.

»Op den dag van het feest werd des morgens ten 9 ure door den jubilaris zelven het plegtig Misoffer opgedragen, daarbij geassisteerd door de verschillende geestelijken van onze buurtschap."

Bij de centrale cholera-kommissie alhier zijn op 23 November aangegeven 1 persoon, overleden 2.

Bij de plaatselijke kommissie van geneeskundig toevoorzigt te Rotterdam, zijn op 23 November aangegeven: 3 cholera-lijders, hersteld 1, overleden 3.

Het adres van handwerks- en arbeidslieden te Groningen, voor eenigen tijd aan Z. M. den Koning gerigt, strekkende dat van wege de regering maatregelen genomen werden bij de tegenwoordige duurte der levensmiddelen, is dezer dagen met eene afwijzende beschikking beantwoord. (*N. R. Ct.*)

Z. M. heeft bij besluit goedgevonden: 1°. tot dijkgraaf van Delfland te benoemen Jhr. Mr. A. van der Goes van Naters; en 2°. aan den heer Mr. P. W. van den Boogaart, op zijn verzoek, eervol ontslag te verleenen als hoogheemraad van Delfland.

Men meldt uit Antwerpen, dat de werken aan den spoorweg naar Nederland met zooveel kracht worden voortgezet, dat, indien het slechte weder dit niet verhindert, de weg met 1 Jan. e. k. niet alleen tot Roosendael, maar zelfs tot Roodevaart en Breda zal gereed zijn.

STATEN-GENERAAL.

TWEEDE KAMER.

Zitting van Donderdag, 24 November.

In deze zitting, die door al de ministers werd bijgewoond, zijn ingekomen zeven wetsontwerpen met daartoe behoorende memoriën van toelichting en bijlagen tot vaststelling van provinciale belastingen in de provinciën Zuid-Holland, Noord-Holland, Zeeland, Friesland, Overijssel, Groningen en Drenthe, welke naar de afdeelingen van het tweemaandelijksch tijdvak zijn verzonden.

De Kamer heeft bepaald, dat zij Maandag aanst. zal opmaken de lijst van drie kandidaten ter vervulling van de door het overlijden van Mr. S. P. van Idsinga in de Algemeene Rekenkamer ontstane vakature.

De algemeene beraadslagingen over de begrootingswetten voor 1854 hebben daarop plaats gehad. Daaraan hebben deel genomen de heeren van Goltstein, van Deinse, Rijk, Mackay, Groen van Prinsterer, Thorbecke, van Eck en de ministers van Finantiën en Justitie.

Hoofdstuk I (*Huis des Konings*) is zonder beraadslaging met algemeene (60) stemmen aangenomen.

Hoofdstuk II (*Hooge Collegien van Staat*) is na eene korte beraadslaging over afdeeling II (*de Raad van State*) III (*de Algemeene Rekenkamer*), en IV (*de Kanselarij der beide Orden*), met algemeene (60) stemmen aangenomen.

Tot de beraadslagingen over hoofdstuk III (*Buitenlandsche Zaken*) zal morgen worden overgegaan.

De Kommissie voor de verzoekschriften heeft daarop eenige verslagen uitgebragt op in hare handen gestelde petitien, met welker konklusien strekkende om de adressen ter inzage der leden, op de griffie neder te leggen, de Vergadering zich achtereenvolgens vereenigd heeft.

Op een verzoekschrift van M. D. Teenstra betrekkelijk de emancipatie der slaven heeft de afschaffing der slavernij in onze West-Indische kolonien een onderwerp van beraadslaging uitgemaakt. De Kamer heeft besloten dat dit adres ook bij afschrift aan den Minister van Kolonien zal worden gezonden.

BUITENLANDSCHE BERIGTEN.

FRANKRIJK.

PARIJS, 24 Nov. Met de paketboot van Konstantinopel te Triëst aangekomen, zijn de volgende tijdingen aangebragt, loopende tot 14 November:

De vereenigde Fransche en Engelsche eskaders bevinden zich thans geheel voltalig in den Bosphorus en zonder Konstantinopel aan te doen zijn zij in de baai van Beikos voor anker gaan liggen.

Er is een Kavallerie korps geformeerd, zamengesteld uit Christenen, onder het bevel van een Poolsch renegaat. Te Kars, op de Aziatische grenzen, is een legioen van vreemdelingen georganizeerd.

De Hongaarsche ex generaal Klapka is te Konstantinopel aangekomen.

De Porte had pacha's benoemd voor de provinciën van Abassie en Souanes in de streken van den Kaukasus.

Te Konstantinopel waren geruchten in omloop van het treffen eens wapenstilstands.

De berigten uit Athene zijn van 18 November, zij vermelden de opening der Wetgevende Kamers.

De Porte had bij het Atheensche gouvernement aangedrongen op het afzetten van een professor aan de universiteit te Athene.

— Nog altijd blijft er de grootste verwarring en tegenspraak heerschen in de berigten aangaande de krijgsoperatien zoo aan de Donauoevers als aan de Aziatische grenzen.

Over het gebeurde bij Oltenitza onder anderen, leest men in de *Russische Invalide*, dat de Russen bij die gelegenheid een schitterend voordeel behaald en 2000 Turken gedood hadden, terwijl van hun kant er slechts 194 man, aan dooden en gekwetsten, buiten gevecht waren geraakt. In het *Journal van Konstantinopel* daarentegen wordt gemeld, dat de Turken na eene volkomen overwinning te hebben bevochten, ongeveer 800 vijandelijke lijken van het slagveld hebben opgezameld, nadat zij reeds staande het gevecht twintig vol geladen karren hadden weggevoerd. Van den kant der Turken telde men 13 dooden en 27 gekwetsten.

— Bijzondere brieven uit Konstantinopel van 10 dezer melden, dat lord Redcliffe, in weerwil van den aanvang der vijandelijkheden, aan de Porte het bekende ontwerp van schikking heeft aangeboden, door hem beraamd en aan de goedkeuring van zijne regering onderworpen, die het hem heeft teruggezonden. Het ontwerp was met de *Fury* aangekomen en den 7 dezer aan lord Redcliffe medegedeeld. Men beweerde te Konstantinopel dat het een soort van ultimatum van de hoven van Parijs en Londen, aan keizer Nicolaas is, inhoudende dat, zoo hij zich niet kon vereenigen met den geest der Turksche wijzigingen in de laatste Weener nota, beide mogendheden zich voor Turkije zouden verklaren.

— Aan het ministerie van binnenlandsche zaken is een krediet van 4 millioen toegestaan ter onderneming van gemeentewerken van nut, in overeenstemming met de hulpmiddelen der gemeenten, en zulks ter verschaffing van werk aan de arbeidende klasse.

Aan het ministerie van eeredienst en openbaar onderwijs is insgelijks een krediet verleend van 250,000 fr., ten bouwing en herstelling van schoollokalen.

— In 1855 zullen de verminderde regten op den invoer van de steenkolen en het ijzer op nieuw eene verlaging ondergaan, en wel omstreeks voor een vijfde.

MADRID, 18 Nov. De Senaat en de Kamer van Afgevaardigden hebben heden eene voorbereidende zitting gehouden. Die van den Senaat was openbaar, doch die van de Kamer van Afgevaardigden met gesloten deuren. De markies de Vilnma heeft in den Senaat den voorzitterstoel ingenomen en eene kommissie benoemd ter ontvangst van de Koningin bij het openen der Wetgevende Vergadering.

In de Kamer van Afgevaardigden bekleedde de heer Villaroute den voorzitterstoel, als president van jaren, welke de lijst der aanwezige leden heeft voorgelezen. Morgen zal de Kamer overgaan tot de zamenstelling van deszelfs definitief bureau. De verkiezing van den heer Martinez de la Rosa tot president schijnt niet twijfelachtig.

— Een der eerste ontwerpen, die aan de Corte zullen worden aangeboden, is dat betreffende de vestiging van landbouw-kolonien.

— De progressistische afgevaardigden zullen heden avond eene bijeenkomst houden bij den afgevaardigde Madoz.

ENGELAND.

LONDEN, 24 Nov. De *Morning Herald* behelst: »Graaf Walewsky, de Fransche gezant alhier, vertrok Vrijdag naar Parijs; dit plotselinge vertrek was zelfs oorzaak, dat een groot diner, dat hij dienzelfden dag zoude geven, uitgesteld moest worden. Deze omstandigheid wordt in diplomatieke kringen op de volgende wijze verklaard: Keizer Napoleon had aan de Britsche regering kennis gegeven, dat hij van plan was een aantal hulptroepen naar Konstantinopel te zenden, en haar tevens voorgesteld hetzelfde te doen. Lord Aberdeen geraakte daarover in groote ongerustheid. De Engelsche regering had niet het minste plan zulk een stap te doen, en kon evenwel niet toestaan dat de Fransche militairen naar Konstantinopel zonden, zonder hun voorbeeld te volgen. Zij wilde dus den Franschen keizer tot andere gedachten brengen. Hierover moeten eenige moeijelijkheden tusschen de beide regeringen gerezen zijn, aan welke het plotselinge vertrek van graaf Walewsky moet toegeschreven worden."

— In den *Times* leest men de volgende redeneringen, die met betrekking tot den steeds meer verwikkelden toestand der Oostersche aangelegenheden, wel waardig zijn de opmerkzaamheid te trekken, als de zienswijze aangevende van het engelsche kabinet:

De krijgsbedrijven tusschen de Turksche en Russische troepen hebben eensklaps een eind gemaakt aan alle aanhangige plannen tot schikking van het geschil; de worsteling kan nu alleen besloten worden door regelmatige openingen tot herstel des vredes, gevolgd door een vredesverdrag tusschen de beide landen. Hierop moeten de pogingen der mogendheden gerigt zijn. Doch intusschen is de omvang van het aanhangige vraagstuk grootelijks toegenomen. Het geldt niet langer het beschermheerschap van Rusland over de Grieksche kerk en de geheele betrekking tusschen de beide rijken is weder in geschil; alle tusschen hen bestaande verdragen zijn vernietigd, en in welke mate en vorm zij ooit zullen worden vernieuwd, hangt geheel af van de uitkomst van den aangevangen oorlog en van de houding die Europa in deze aangelegenheid aanneemt. Mogt Rusland nog eenmaal Turkije weerloos aan zijne voeten zien liggen, dan zou het gewis niet alleen de vernieuwing der bestaande verbindtenissen van Turkije vorderen, maar ook het aangaan van nog meer bezwarende. In dat geval zouden de vier mogendheden zich tegen Ruslands verhoogde eischen moeten verzetten, wat er ook van komen mogt. Rusland heeft alzoo geen keuze, behalve in de wijze waarop het van die eischen zal afzien; overwint het den tegenstand der Tuken, dan stuit het achter de Turksche troepen op twee legers van de grootste natien der wereld, die wel en met reden grooten weerzin hebben tegen den oorlog, maar die de wapenen eens opgevat hebbende, ze gewis niet zullen nederleggen voor dat de vijand van Europa's vrede gekastijd en hem eene eervolle schikking voorgeschreven is.

»In den tegenwoordigen stand der zaken worden de pligten der Britsche regering, als een der voornaamste verdedigers van bestaande regten en verdragen, van meer gebiedenden aard. Hoe moeijelijk het nu ook moge zijn de door ondergane nederlagen of behaalde voordeelen opgewekte hartstogten der beide partijen te bedaren, het zou ook nu nog niet geheel onmogelijk zijn dat Europa door eene vastberaden en eendragtige houding op eenig gunstig en niet ver af zijnd tijdstip een eind aan den oorlog maakte. Welke ook de uitslag van den aangevangen veldtogt zij, tusschen het einde van denzelven en de voortzetting van den oorlog moet een wapenstilstand vallen; en van het gebruik hetwelk van dien tusschentijd gemaakt wordt, zal het waarschijnlijk afhangen of het mogelijk zijn zal den uitgebroken brand te blusschen. Gaat Rusland voort op den ingeslagen weg, dan heeft het niets anders te wachten dan oorlog, zonder vriend of bondgenoot, langs de gansche grenslinie van zijn onmetelijk gebied; en het zou uit den strijd komen met geknakte invloed en achting in de politieke wereld, met vernielde vloten en uitgeputte hulpbronnen, terwijl Europa thans nog gezind zou zijn beide partijen te brengen tot eenen vrede, gegrond op de herstelling van den staat van zaken vóór den oorlog.

»Indien de Duitsche mogendheden moed en wijsheid genoeg hebben om in dit beslissende tijdsgewricht hare gedurig herhaalde verklaringen gestand te doen en zich met hart en hand aan te sluiten aan Frankrijk en Engeland in de verdediging van de zaak des vredes, dan lijdt het geen twijfel dat Europa bij magte is zijnen wil te doen eerbiedigen. De tegenwoordige veldtogt in de Donau-vorstendommen loopt ten einde. Wat zou op zulk een oogenblik de uitwerking zijn van eene vereenigde bemiddeling der mogendheden met het vaste besluit om des noods in een defensief verbond met de Porte te treden voor het geval dat de vijandelijkheden hervat mogten worden? De mogendheden hebben, zonder veel geluk, beproefd een schikking voor te stellen; zijn zij geheel ongezind eene schikking voor te schrijven? Rusland rekent steeds op de onzijdigheid van Duitschland, en hoopt het spoedig geheel af te brengen van de zijde der Westersche mogendheden. Het is niet mogelijk Rusland en Turkije tot den vrede te dwingen, dan met medewerking van Duitschland. Rusland zal dan alleen bukken wanneer het ziet dat het geheel alleen staat en dat alle andere mogendheden besloten hebben dien Staat des noods als vijand te behandelen welke den vrede stoort."

DUITSCHLAND.

WEENEN, 23 November. Het Egyptisch-Turksch eskader te Trebizonde gestationeerd houdt steeds een wakend oog langs de geheele kust der Zwarte zee waar het leger van Abdi-Pacha zich bevindt. Een Turksch garnizoen houdt het fort Sint Nikolaas bezet en alle verdedigingswerken worden hersteld. Het is vrij zeker dat de Russen in deze streken verreweg de minderheid uitmaken.

BERLIJN, 24 November. Uit goede bronnen verneemt men dat het Russische gouvernement besloten heeft zijne gezanten uit Londen en Parijs terug te roepen, zoodra een gedeelte der vereenigde eskaders de Zwarte Zee zal binnen zeilen. De Russische zaakgelastigden moeten instruktie in dien geest ontvangen hebben.

— Een dagblad meldt, dat de Turken ook eene *Marseillaise* hebben verkregen. Een Turksch dichter, Halis Effendi, heeft een nationaal lied vervaardigd, hetwelk, in muziek gebragt, reeds algemeenen bijval heeft gevonden.

KEULEN, 23 November. Er gaat bijna geen dag om dat er in het Russische leger geene militaire exekutie wegens desertie plaats heeft.

Er loopt een gerucht dat de zoon van vorst Vogorides, te Bucharest gehuwd, geboeid naar Petersburg is opgezonden, omdat vorst Gortschakoff brieven van dezen prins aan Omer-Pacha had onderschept, waarin mededeelingen gedaan werden omtrent de beweging der Russische troepen. Ook verzekert men dat zes Boyaren naar Siberie zijn getransporteerd als verdacht van in verstandhouding te staan met Omer-Pacha,

— In het *Weekblad van Wurtemberg* leest men dat de onderhandelingen met den Bisschop van Rottenburg tot geen rezultaat geleid hebben.

— Uit Karlsruhe wordt geschreven dd. 21 November, dat de verkiezingen voor de Tweede Kamer te Baden hebben plaats gehad, en dat de vijf en twintig verkozen leden tot de ministrieele kleur behooren. De liberale partij heeft al hare ondersteuning aan het bewind verleend nadat het openlijk in strijd is getreden met den Aartsbisschop van Freiburg.

— In de *Neue Preuzische Zeitung*, een protestantsch blad der partij van den heer von Gerlach, wordt verbaalt, dat Oostenrijk zijn bemiddeling zou hebben aangeboden in het konflikt tusschen den Aartsbisschop van Freiburg en het Badensche ministerie, en dat beide partijen dien voorslag hebben aangenomen.

Men mag met regt twijfelen aan de echtheid van dit verhaal. De Aartsbisschop van Freiburg verdedigt regten waarover niet te transigeren valt. De waardige en moedige prelaat zou ja hebben kunnen toestemmen in eene interventie van Oostenrijk bij het Badensche bewind; maar zeker is het dat bij de oplossing van het konflikt niet in handen van Oostenrijk heeft gesteld. Men bedriegt zich wanneer men in deze tusschenkomst een soort van beslissing zou willen zien, waaraan beide partijen beloofd hebben zich te zullen onderwerpen.

STADSNIEUWS.

BURGERLIJKE STAND.

AMSTERDAM, 25 November.

GETROUWD (24 Nov.): M. H. Insinger met Jonkvrouwe H. A. van Loon. - G. F. Fischer met J. Grader. - S. A. Peters met A. S. M. Luder.

BEVALLEN (23 Nov.): E. Fiedeldy, geb. Helt, Z. - J. L. Engel, geb. Wijnhamer, Z. - E. C. P. von Baumhauer, geb. Boonen, Z.

OVERLEDEN (20 Nov.): J. P. A. Benger, 71 j. — (22 Nov.): M. M. Govers, geb. Drewell, 42 j. — (24 Nov.): P. B. Trompetter, 74 j.

HANDELSBERIGTEN.

GRAANMARKT.

AMSTERDAM, 25 Nov. Tarwe prijshoudend: 130 ℔ witb. Pools. *f* 485; 128, 130 ℔ b. dito *f* 472. *f* 480.

Rogge tot onveranderde prijzen met goeden handel: 121, 122 ℔ Pruiss. *f* 320, *f* 324; 117 ℔ n. Arch. *f* 310; 118 ℔ jar. dito *f* 312.

Garst *f* 4 hooger: 111 ℔ n. Deens. *f* 270; 104 ℔ n. Vr. Winter *f* 245.

Haver en Boekweit zonder handel.

Tegen Maandag zijn wegens zeeschade in publieke veiling aangeslagen ca. 20 Lt. Poolsche Tarwe 124 a 126 ℔.

Op 9 vaten Olie in April ek. 72; Sept. en Oct. 70; Nov. 71 £. *Lijnzaad* een doen: 111/12 ℔ Odessa *f* 330. *Raapolie* op 6/w. *f* 38½, Vliegend *f* 37¼, ½; 1°. Mei ek. *f* 39¼, ½; Sept. *f* 37½, ¾; Dec. *f* 37⅛, ¼. *Lijnolie* op 6/w. *f* 30¼; Vliegend *f* 29½; *Hennepolie* op 6/w. *f* 38¼; Vliegend *f* 36½.

ROTTERDAM, 24 Nov. Tarwe. 156/2 ℔ witb. Pools *f* 485, 495 naar kwaliteit: 161/2 ℔ Boogl. Kleefsche *f* 490; 160/2 ℔ Kubanka *f* 430. — Rogge. 141, 142, 143/2 ℔ n. Archangel *f* 307, 310, *f* 314; 142/2 ℔ Eupatoria *f* 295, 314; 143/2 ℔ Galatz *f* 310, 146/2 ℔ Turksche *f* 312. — Boekweit op 140/2 ℔ Rijn *f* 247.

SCHIEDAM, 24 Nov. Rogge. Verkocht: 141/2 ℔ Archangel *f* 304 kont.; 147/2 ℔ Libau *f* 340 6/w. — Moutwijn *f* 20; Jenever *f* 24,50; Amst. Proef *f* 25,75, per Ned. vat zonder fust, zonder de belasting.

DELFT, 24 Nov. Boter: eerste kwaliteit *f* 54 a 55; tweede kwaliteit *f* 46 a 49.

ANTWERPEN, 24 Nov. *Koffij.* Gerealizeerd 154 balen St. Domingo pr. *Gustave Adolf* en 250 balen Brazil.

Graanmarkt. Loome markt zonder koopers.

Suiker. Ruwe Afgedaan 186 kist. Havana en 1800 mat. Manilla. *Geraffineerd.* Men heeft ons den verkoop berigt van 75,000 kil. Gestampte E V L op December en Januarij.

Tabak. Verkocht 161 vat. Kentucky en 100 balen Havana.

[illegible]EN, 23 Nov. *Suiker. Vreemde.* Van zeilende ladingen blijven de prijzen goed gesouteneerd en veel koopers bieden zich aan voor Brazil en Havana. *Geraffineerd.* In Gestampte voor Holl. en Engelsche veel vraag met stijve prijzen.

Koffij. Weinig handel in Ceylon Native; de houders zijn ferm en eischen 46 tot 46 s. 6 d. voor goede ord. In Plantage veel vraag en gesouteneerde prijzen. In andere soorten flaauw; men zet tot geen ligere prijzen af.

Thee. Groote vraag voor konsumptie en spekulatie; de houders zijn ferm.

Talk. Kalm en nominale prijzen zonder variatie.

LIVERPOOL, 23 Nov. *Katoen.* Ferme markt zonder prijsverandering; verkocht 6000 balen.

BORDEAUX, 21 Nov. *Voorloop.* 3/6 2 fr. hooger tot 187 frank voor dadelijk.

PRIJS-COURANT DER EFFECTEN.

		24 NOV. 4½ u. gebl.	25 NOV.		4 u.	gebl.
NEDERL., Werkel. Sch.	à 2½ pCt.	61⅛	61 3/16	a	61¼	
Dito Dito	3 »	73½	73⅝	»	73¼	
Dito Dito	4 »	92¼	92 7/16	»	92½	92½
O. I. Leening 1844	4 »			»		
Amortis. Syndic.	3½ »	91¼		»		
Handel-Maatschappij	4½ »	126¼		»		
Aand. Rijn-Spoorweg	» »			»		
Aand. Holl. S. M. Obligatien	» »	99¼		»		
BELGIE, Obligatien 1844	» »			»		
Cert. bij de Belg. Bank	2½ »			»		
Dito bij Rotsch. en Volksv	» »	50		»		
FRANKRIJK, Obligatien	3 »			»		
SPANJE Nieuwe	1 »	21½	21½	»		
Dito	3 »	45		»		
Dito Binnenl. à 6/m.	» »	40⅝	40¾	»	40 13/16	
Coup. Bewijzen		5 7/16	5 7/16	»	5½	
Amortisable Schuld	»			»		
PORTUGAL te Londen	5 »	36	36 3/16	»		
Dito uitgestelde	»			»		
RUSL. bij *Hope* 1798 en 1816	5 »	104⅝	104⅝	»		
Dito Dito 1828 en 1829	» »	103¼	103¼	»		
Cert. bij d°. 1831 en 1833	»		94¼	»		
Dito	4½ »	95		»		
Dito bij *Hope*	4 »	90	89⅛	»		
Dito bij *Stieglitz en C°*	» »	88½	88⅜	»	88½	
Dito bij id. 5de Serie	4 »			»		
Cert. te Hamburg	5 »	100½	100¼	»		
Inschrijving in Assignat.	6 »			»		
Cert. van dito	» »	69½		»		
POLEN, Certifikaten	4 »		81¼	»		
Dito Aand. à fl. 500		157½		»		
Dito met Lot. » 300				»		
AMERIKA, Bank-Actiën		4 1/16	4⅛	»	4 1/16	
PRUISSEN, Aand. met Lot. R. 50 *f*				»		
OOSTENRIJK, Metalliek	5 pCt.	76	76	»	76 3/16	
Dito 1852	» »			»		
Dito 1847	2½ »	39 3/16	39¼	»		
Dito 1851	2½ »	39 3/16	39⅜	»		
Dito 1849	5 »	90½	90¾	»	91	90⅞
Ween. Bank bij *Goll en C°.*	» »			»		
Dito	4 »			»		
Letter B	5 »	90½	90¾	»	91	90⅞
Aand. met Loting fl. 300	*f*			»		
Nieuwe dito » 250	»			»		
NAPELS, Cert. *Lam en Bouwer*	5 pCt	94¼	95	»		
BRAZILIE te Londen 1824	5 »			»		
Dito Leening 1843	5 »			»		
PERU	4½ »	68⅞	68⅛	»		
MEXICO Nieuwe	3 »	23¼	23¼	»		
VENEZUELA à £ 100	3½ »			»		
GRENADA à £ 100	2 »	19	19	»		
Dito Uitgestelde		8⅛	7⅛	»		
ECUADOR à £ 100	»	3 13/16		»		

Mexiko onbep. 23⅛, 3/16.

De markt verkeerde heden over het algemeen in eene gunstige stemming bij vrij veel affaire in Hollandsche, Spaansche, Oostenrijksche en Mexikaansche fondsen; in de andere soorten beteekende de handel niets bijzonders.

Koers van het Geld: Beleening 3 pCt, Prolongatie 4 pCt. Diskonto 3 pCt.

Wisselkoers.

Parijs	2/m.	*f* 55 11/16	Livorno	2/m.	*f* 38¼
»	zigt	» 56¼	Napels		» 81½
Bordeaux	2/m.	» 55⅛	Petersburg	»	» 1.85
»	½/m.	» 55½	Weenen	6/w.	» 30¼
Madrid	3/m.	» 242	Augsburg	»	» 35⅜
Cadix	»	» 242	Frankfort	»	» 98½
Seville	»	» 239	Hamburg	2/m.	» 35⅛
Bilbao	»	» 240	»	zigt	» 35½
Lissabon	»	» 41	Londen	2/m.	» 11,55
Porto	»	» 41	»	zigt	» 11,65
Genua	2/m.	» 45⅝	Rotterdam		» ⅛

BUITENLANDSCHE BEURZEN.

ANTWERPEN, 24 Nov. Belg. leen. 2½ pc. 53⅜; 1840, 1842 4½ pc. 96¼; 1852, —; Spanje 1—3 pc. 21⅛; Binnenl. 3 pc. 41, Romeinen 5 pc. —; Oostenrijk Metalliek 5 pc. 79½.

PARIJS, 24 Nov. Fransche 3 pc. 74.20; 4½ pc. 99.80; Spanje 3 pc. Binnenl. 41½; id. 1 pc. 21¾; Russen 4½ pc. —; Met. 5 pCt. —; Romeinsche Leening 1850 94⅛.

LONDEN, 24 Nov. Cons. kont. 95¼ a —; op tijd 95¼ a —; Braz. 97 a 99; 1829/39 97 a 99; 1852 — a —; Den. 3 pc. 81 a 83; 5 pc. 102 a 104; Ecuad. 5 a 5¼; Gren. 20 a 20½; Uitgest. 7¾ a 8¼; Mexiko Nieuwe 25¼ a —; Peru 4½ pc. N. 71 a 73; Uitgest. 49½ a 50½; Rusl. 1822 5 pc. 111 a 112; (N.) 4½ pc. 98 a 98½; Portugal 5 pc. — a —; 4 pc. 40½ a 41; 3 pc. — a —; Spanje 1 pc. 22¼ a —; 3 pc. 46 a 46½; Coup. cert. 5¼ a 5½; Passive 4¾ a 5, Holl. 2½ pc. 63¾ a —; id. 4 pc. 94¾ a 95¼; Venez. 30 a 32; Uitg. 13 a 14, Wissel op Amst. *f* —.—; 3/m. —.—, Grieken 1824 — a —.

WEENEN, 24 Nov. Met. 5 pc. 92⅝; Bank-Aktien 1330; Loten fl. 250 —; Wissel op Londen 11.16, Zilver 15⅛.

BERLIJN, 23 Nov. Pruissen 3½ pc. 90⅜; Loten —; Rusl. Stiegl. 4 pc. 92½; Pools. 4 pc. 87½; Loten fl. 500 87½; Oost. Met. 5 pc. 81½; Amsterdam zigt 141½ id. 2/m. 141¼.

HAMBURG, 23 Nov. Rusl. Cert. 101; Den. 3 pc. 78½; 5 pc. 97; Oostenrijk Met. 5 pc. 91; Spanje 1—3 pc. 20¼; Binnenl 3 pCt. 38; Mexiko 19¼.

FRANKFORT, 24 Nov. Met. 5 pCt. 78⅞; W. Bank-Aktiën 1315; W. Loten fl. 250, —; Spanje 1 pCt. 21½; id. 3 pCt. 40⅝; Wissel op Weenen 102⅜.

SCHEEPSTIJDINGEN.

BINNENGEKOMEN:

TEXEL, 24 Nov. E. Sanders, Graaf van Nassau, Batavia. - T. de Jong, Staatsraad Baud, id.

HELVOET, 24 Nov. J. van der Wiel, Hendrik Gijsbert, Abbeville.

UITGEZEILD:

TEXEL, 23 Nov. K. D. Breuning, Buitenzorg, Batavia. - G. H. Smit, Freerk Jan, Triest. — 24 Nov. A. J. Driest, Hermanus Franciscus, Suriname. - R. A. Wielema, Drie Vrienden, id. - B. H. Gust, Antonia Francia, Teneriffe. - G. Evertz, Drie Aurelie's, Odessa. - H. Middel, St. Vitus, id. - L. F. Ringeling, Neptunus, Livorno. - H. D. de Groot, Valerius Lodewijk, Genua.

HELVOET, 24 Nov. E. E. Hoeksma, Gouverneur-Generaal Duymaer van Twist, Batavia.

GEPRAAIDE SCHEPEN.

Den 22en Okt., op 18° N. Br., 29° W. L. Rijswijk, kapt. Bijl, v. Calcutta n. Rotterdam.

Den 10en Nov., op 49° 16' N. Br., 6° 30' W. L. Straat Sunda, kapt. Holm, v. Amst. n. Buenos Aijros.

ADVERTENTIEN.

AANBESTEDING.

PASTOOR en KERKMEESTEREN van de R. K. Gemeente *Roelofarendsveen*, bij *Alphen*, zijn voornemens onder nadere goedkeuring, op Woensdag den 7den December 1853, des voormiddags ten Elf ure, in de Herberg van de Wed. BAKKER, in het Schippershuis te *Roelofsarendsveen*, in het Openbaar aan te besteden:

Het Bouwen eener Nieuwe Kerk met Toren.

De Bestekken liggen ter lezing te Alphen, in St. Joris; te Leyden, in de Twee Kolommen; te 's Hage, in het Zuid-Hollandsche Koffijhuis; te Haarlem, in de Kroon; te Amsterdam, bij REGGERS, in het Hôtel van Braband; te Utrecht, bij DE GROOT, in de Liggende Os; te Arnhem, in het Logement van I. DEN DOCTOR en te Roelofarendsveen, in de Herberg van de Wed. BAKKER, alwaar ook de Teekeningen kunnen bezigtigd worden.

De aanwijzing in loco zal geschieden daags voor de aanbesteding. De bestekken zijn op *franco aanvrage tegen betaling van f* 1.50 te bekomen bij den Boekhandelaar J. W. VAN LEEUWEN te Leyden. (34

Speciale Behandeling

VAN

ZENUW-ZIEKTE

door den eenigen bezitter van het middel van

WEL-EERW. PATER BONYVER.

Radicale genezing van vallende ziekte, moederwee, hoofdpijn, asthma, lamheid, rhumatisme en alle zenuwziekten. Consultatie kan schriftelijk genomen worden per franco Brieven. Het **MIDDEL** is slechts te bekomen bij den Heer NISSEN, buiten de Keulsche Poort, *Brussel*, Keizerstraat 29. (34

In den Boekwinkel van C. L. VAN LANGENHUYSEN zijn de volgende werken verkrijgbaar:

DE MAGT VAN HET KRUIS, Geschiedkundig Verhaal, toegewijd aan de Christenjeugd . . . . . *f* [illegible]

LEVENSGESCHIEDENIS van onzen Goddelijken Verlosser. Een zedekundig leesboek, aan de R. K. Jeugd toegewijd . . . . . *f* [illegible]

DE TWEELINGZUSTERS of de Roeping . . . *f* [illegible]

SERAPHINE of de Cathol. Godsdienst in Noord-Amerika . . . . . *f* [illegible]

SILVA of het Vermogen der Deugd. Een Tafereel uit de tijden van Maria Stuart, door den schrijver van Lorenzo, gevolgd door ISOLA-DONA . . . *f* [illegible]

ROSARIO. Een Spaansche Geschiedenis, door den schrijver van Lorenzo . . . . . *f* [illegible]

VOLKSVERHALEN, 2 deeltjes . . . . . *f* [illegible]

LEVENSSCHETSEN EN LOTGEVALLEN van [illegible]gers . . . . . *f* [illegible]

LEVEN van den H. Franciscus van Assisië . *f* [illegible]

LEVENSSCHETS van den H. Willibrordus, Apostel der Nederlanden . . . . . *f* [illegible]

LEGENDEN van den Wandelenden Jood . . *f* [illegible]

DE WERKEN van den Kanunnik C. VON SCHMID, de laatste oorspronkelijke Hoogd. uitgave, door VAN DER LINDE, onder toezigt van den Hw. Heer VAN VREE, thans Bisschop van Haarlem. Met platen en Houtgravures, naar de teekeningen van Gavarni. 18 deelen. In plaats van *f* 1.50 *f* 0.75 per deel, alzoo de 18 deelen . . . . . *f* [illegible]

Deze alsmede de meeste der bovenstaande werken zijn ook in geïllustreerde bandjes verkrijgbaar, voorts Verschillende Jaargangen van het ROOMSCH CATHOLIJK MAGAZIJN, ter verbreiding van Nuttige Kundigheden. In plaats van *f* 5.00 per jaargang *f* 1.00 met [illegible]

Bovenstaande werken leveren eene aangename, nuttige en godsdienstige lectuur op, zoo wel voor volwassenen als voor de jeugd, terwijl de prijzen allen gering zijn.

Te Amsterdam bij C. L. VAN LANGENHUYSEN, Drukker en [illegible]